

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 501

Archeologienota Bilzen, De Kimpel Fase III

Bouw van een fietsenstalling en de aanleg van
een evenementenplein met omgevingsaanleg

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inge Van de Staey & Petra Driesen
November 2017

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden kon enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2017J144) uitgevoerd worden met betrekking tot het volledige terrein, kadastraal gekend als Bilzen, 1ste AFD, Sect H, perceel 902F (deel).

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Op basis van het bureauonderzoek wordt het potentieel op het aantreffen van prehistorische sites, op basis van de topografische kenmerken van het terrein, dat op een afstand van 350 m van de Demer gelegen is en zich zo buiten de gradiëntzone bevindt, als laag ingeschat. In de nabije en wijdere omgeving zijn ook geen CAI locaties gekend die duiden op de aanwezigheid van prehistorische artefactensites.

Een archeologische begeleiding, net ten zuiden van het onderzoeksterrein, toonde in de onmiddellijke omgeving van het terrein een grotendeels verstoorde bodem aan. In hetzelfde onderzoek werden verder geen noemenswaardige sporen aangetroffen.

Ten gevolge van de aanleg van de aanwezige verhardingen, in combinatie met het feit dat het oostelijke deel op de bodemkaart als OT-bodem wordt aangeduid, kan ook op een groot deel van het onderzoeksterrein een verstoorde bodem verwacht worden. Bovendien zullen voor de geplande bodemingrepen in grote mate de bestaande (steenslag)verhardingen en/of de onderfunderingen behouden blijven en als fundering voor de nieuw aan te leggen verhardingen gebruikt worden. Ook zal een deel van de bestaande wegenis in de richting van de Eikenlaan (422 m²), opgebouwd in een klinkerverharding, behouden blijven.

Het potentieel op het aantreffen van archeologische sporen en/of vondsten van alle archeologische perioden vanaf de metaaltijden wordt op basis van deze elementen als laag ingeschat. Toch zijn sporen vanaf de metaaltijden tot de volle middeleeuwen nooit uit te sluiten. Het aantreffen van sporen vanaf de late middeleeuwen wordt wel als miniem ingeschat, door het ontbreken van historische bebouwing op alle historische kaarten. Vermoedelijk was het terrein steeds te nat voor bewoning.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant op een ca. 4780 m² groot terrein aan het cultuur- en sportcentrum de Kimpel te Bilzen, de bouw van een fietsenstalling, de aanleg van een evenementenplein en het uitvoeren van omgevings- en infrastructuurwerken.

Voor de bouw van de overdekte fietsenstalling en de aanleg het evenementenplein zijn ter hoogte van de funderingszolen bodemingrepen voorzien met een diepte tot ca. 80 cm onder het maaiveld. Op de rest van het terrein zijn voor de aanleg van verhardingen en groenzones eerder beperkte bodemingrepen gepland. Voor de verhardingen zijn voor de nieuwe opbouw bodemingrepen van 50 cm tot 60 cm voorzien. Op te merken hierbij is dat hierbij in de mate van het mogelijke gebruik gemaakt wordt van de reeds aanwezige onderfunderingen. Concreet betreft dit dat de bestaande (steenslag)verhardingen en/of de onderfunderingen behouden zullen blijven en als fundering voor de nieuw aan te leggen verhardingen zal gebruikt worden. Ook zal een deel van de

bestaande wegenis in de richting van de Eikenlaan (422 m²), opgebouwd in een klinkerverharding, behouden blijven.

Enkel ter hoogte van de aanleg van enkele nutsleidingen, plantputten en de aanleg van een wadi (met een diepte van 80 cm tot 1,65 m) zullen plaatselijk diepere afgravingen gebeuren.

1.4 Conclusie

Het terrein (4780 m²) maakt deel uit van het groter geheel van het Bilzerse sport- en cultuurcentrum 'de Kimpel'. De onderzoekszone bevindt zich ten noorden van het bestaande cultuurcentrum. Daarnaast bevindt zich op hetzelfde perceel een bibliotheek, een polyvalente zaal en een sportcentrum.

Ca. 420 m² van het onderzoeksterrein wordt in het Geoportaal als '*gebied waar geen archeologie meer te verwachten valt*' opgenomen. Hoewel op de rest van het terrein (4360 m²) de aanwezigheid van archeologische sporen niet uitgesloten kan worden, blijkt op basis van het bureauonderzoek dat over een groot deel van het terrein een geroerde bodem kan verwacht worden. Het betreft hierbij vooral recente verstoringen, m.n. ten gevolge van de bouw van het gemeenschapscentrum, de aanleg van verhardingen en nutsleidingen.

Ook geeft de bodemkaart op het oostelijke deel een OT-bodem aan. OT-bodems zijn sterk vergraven bodems tot aanzienlijke diepte. Kort na de Tweede wereldoorlog zou het gebied tussen de Eikenlaan tot halverwege het huidige zwembad - dat ten zuiden van het te onderzoeksterrein gelegen is - opgehoogd zijn met afbraakpuin afkomstig van gebouwen die tijdens deze oorlog in Bilzen verwoest werden.³¹ Een archeologische begeleiding naar aanleiding van de aanleg van een verbindingsriolering te Bilzen leverde in twee proefputten ter hoogte van de Eikenlaan bovendien een verstoord profiel tot 1,80 – 2 m diepte aan.

Hoewel een ongeroerde bodem ter hoogte van de aanwezige groenzones niet kan uitgesloten worden moet hierbij opgemerkt worden dat voor de nieuwe omgevingsaanleg zoveel mogelijk groen behouden zal blijven of zijn de bodemingrepen in deze zones beperkt in diepte (max. 20 cm).

Voor de bouw van een fietsenstalling, de aanleg van een evenementenplein en het uitvoeren van omgevings- en infrastructuurwerken, zijn op beperkte plaatsen bodemingrepen tot 80 à 90 cm tot 1,65 m voorzien. Deze bodemingrepen beperken zich tot de aanleg van funderingszolen, enkele plantputten en de aanleg van een wadi (91 m²). Voor de verhardingen zijn voor de nieuwe opbouw bodemingrepen van 50 cm tot 60 cm voorzien. Op te merken hierbij is dat hierbij in de mate van het mogelijke gebruik gemaakt wordt van de reeds aanwezige onderfunderingen van de bestaande verhardingen. Ook zal een deel van de bestaande wegenis in de richting van de Eikenlaan (422 m²), opgebouwd in een klinkerverharding, behouden blijven.

Hoewel bij de werken op bepaalde plaatsen een onverstoord bodemprofiel kan aangesneden worden, zijn deze zones onmogelijk in kaart te brengen. Het eventueel aantreffen van bodemsporen bij een vervolgonderzoek zal daarom enkel een versnipperd beeld opleveren.

De potentiële kenniswinst voor het huidige terrein is dan ook erg beperkt waardoor de kosten voor de uitvoer van verder onderzoek niet op wegen tegen de baten ervan.

Een Programma van Maatregelen werd dan ook niet opgemaakt. De aannemer/uitvoerder van de werken is wel gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

³¹ Mondelinge mededeling van de heer Jean-Louis Sourbron.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS L. (1968) *Bodemkaart van België. Verklarende Tekst bij het kaartblad Bilzen 93W.*

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: **DEEBEN ET AL.**(eds.), *De steentijd van Nederland (Archeologie 11/12)*: 171-199.

DRIESEN P. en STEEGMANS J. (2010a) *Archeologische opgraving aan de Eikenlaan te Bilzen. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Bilzen, (ARON Rapport 92)*, Sint-Truiden.

DRIESEN P. en STEEGMANS J. (2010b) *Prospectie met ingreep in de bodem aan de Eikenlaan te Bilzen. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het OCMW Bilzen. (ARON Rapport 96)*, Sint-Truiden.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE GEYTER G. (2001) *Toelichtingen bij de Geologische Kaart van België, Vlaams Gewest, kaartblad 34: Tongeren, Brussel*, 24-25.

STEENHOUDT M. & SMEETS M. (2010) *DE ARCHEOLOGISCHE BEGELEIDING BIJ DE AANLEG VAN EEN VERBINDINGSRIOLERING TE BILZEN (ARCHEO-RAPPORT 52)*, KESSEL-LO

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHOEVEN M., G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010) Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport 1951*.

VERSTRAELEN A. (2000) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 34: Tongeren*, Leuven.

Websites:

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/140045>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/120349>

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerendergoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroerendergoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroerendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

